

Wizytacje Polskiej Komisji Akredytacyjnej w latach 2020/2021 i 2021/2022 na prowadzonych w UR kierunkach studiów – sformułowane w raportach z wizytacji zalecenia i rekomendacje oraz wykazane dobre praktyki

Wizytacje Polskiej Komisji Akredytacyjnej w latach 2020/2021 i 2021/2022 zostały przeprowadzone w oparciu o szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej określone w Załączniku nr 2 do obowiązującego Statutu PKA. Podstawę do przeprowadzenia wizytacji stanowiły przedłożone przez kierunki raporty samooceny, przygotowane na wzorach określonych w załącznikach do Uchwały Prezydium PKA z 28 lutego 2019 r. w sprawie wytycznych do przygotowania raportu samooceny, z późn. zm. Zgodnie z obowiązującymi zasadami, ocenie programowej podlegały poniższe kryteria:

1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się.
2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się.
3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągania przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie.
4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry.
5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie.
6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku.
7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku.
8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia.
9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach.
10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów.

Do oceny stopnia spełnienia powyższych kryteriów Polska Komisja Akredytacyjna przyjęła następującą skalę:

- 1) kryterium spełnione,
- 2) kryterium spełnione częściowo,
- 3) kryterium niespełnione.

W ramach oceny jakości kształcenia na kierunku studiów, Prezydium PKA może wydać pozytywną ocenę na okres 6 lat, pozytywną ocenę na okres 2 lat lub ocenę negatywną.

Warunkiem uzyskania oceny pozytywnej na okres 6 lat jest spełnienie wszystkich szczegółowych kryteriów oceny programowej, (opinia Zespołu Oceniającego lub zespołu ds. kształcenia nauczycieli może zawierać co najwyżej rekomendacje wskazujące nowe możliwości doskonalenia jakości kształcenia).

Pozytywna ocena na okres do 2 lat zostaje wydana w przypadku, kiedy co najmniej jedno szczegółowe kryterium oceny programowej jest spełnione częściowo i opinia

Zespołu Oceniającego lub zespołu ds. kształcenia nauczycieli zawiera zalecenia o charakterze naprawczym wskazujące na konieczność niezwłocznego usunięcia błędów oraz podjęcia skutecznych działań zapobiegawczych, przy czym zalecenia możliwe są do wykonania w terminie do 2 lat.

Prezydium PKA wydaje ocenę negatywną, jeżeli co najmniej jedno szczegółowe kryterium oceny programowej jest niespełnione.

Ocenie, zgodnie z powyższymi zasadami poddano czternaście prowadzonych w Uczelni kierunków studiów, z czego pięć w roku 2020/2021 i dziewięć w roku 2021/2022. Z uwagi na okres pandemii wizytacje odbyły się w formie zdalnej, z wykorzystaniem narzędzia MS Teams.

Lista poddanych ocenie kierunków studiów, uporządkowana wg. terminów wizytacji przedstawia się następująco:

1. **ekonomia**, studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim (w dniach 25 -26 lutego 2021r.),
2. **grafika**, jednolite studia magisterskie o profilu ogólnoakademickim (w dniach 1 - 2 marca 2021r.),
3. **rolnictwo**, studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim (w dniach 28 - 29 kwietnia 2021r.),
4. **technologia żywności i żywienie człowieka**, studia I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim (w dniach 7-8 maja 2021 r.),
5. **położnictwo**, studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym (w dniach 11-12 czerwca 2021 r.),
6. **praca socjalna**, studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim (w dniach 15 -16 października 2021r.),
7. **filologia polska**, studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim (w dniach 26 - 27 października 2021r.),
8. **fizjoterapia**, jednolite studia magisterskie o profilu ogólnoakademickim (w dniach 5- 6 listopada 2021r.),
9. **edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej**, studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim (w dniach 30 listopada-1 grudnia 2021 r.),
10. **odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami**, studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim (w dniach 10-11 grudnia 2021 r.),
11. **kierunek lekarski**, jednolite studia magisterskie o profilu ogólnoakademickim (w dniach 19-20 stycznia 2022 r.),
12. **jazz i muzyka rozrywkowa**, studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym (w dniach 3-4 marca 2022 r.),
13. **bezpieczeństwo wewnętrzne**, studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym (w dniach 18-19 marca 2022 r),
14. **agroleśnictwo**, studia pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim (w dniach 4 - 5 kwietnia 2022 r.).

Poniżej zestawiono zalecenia i rekomendacje sformułowane w raportach z wizytacji, jak również stosowane dobre praktyki, które spotkały się z uznaniem ekspertów.

1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się.

Zalecenia:

Filologia polska:

- Kompleksowe opracowanie koncepcji kształcenia w zakresie wyboru specjalności na studiach drugiego stopnia, który w opinii Zespołu Oceniającego pozostaje pozorny, gdyż z uwagi na utrzymujący się od lat nieliczny nabór, umożliwi uruchomienie, poza specjalnością nauczycielską tylko jednej z dwóch oferowanych specjalności.
- Skorygowanie koncepcji kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, tak aby była spójna i uwzględniała konieczność przygotowania do realizacji zadań wychowawczych na każdym etapie edukacyjnym – w ocenie PKA *„Zastrzeżenia wzbudza zamknięcie kształcenia w zakresie psychologii i pedagogiki na studiach licencjackich, podczas których – zgodnie z przyjętym założeniem – studenci mogą nawet nie zacząć przygotowywać się do roli nauczyciela przedmiotu lub mogą koncentrować się wyłącznie na kształceniu w szkole podstawowej, jak dzieje się to na kierunku filologia polska. Oznacza to, że w najlepszym razie studencka obserwacja integracji działań opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli przedmiotu czy też pracy rady pedagogicznej ograniczona będzie do szkoły podstawowej”*. Ponadto, ZO PKA zwrócił uwagę na realizowane na studiach II stopnia zajęcia z zakresu psychologii w wymiarze 15 godzin zajęć (jako uzupełnienie różnicy programowej wynikającej z przepisów nowego standardu kształcenia), które powtarzają treści programowe realizowane na studiach I stopnia.
- Skorygowanie Zarządzenia Rektora UR nr 73/2019 w zakresie przypisania w przedmiotach efektów nauczycielskich (usunięcie z przedmiotu psychologia efektów NW13, NW6, NU15 oraz usunięcie niewłaściwie przypisanego efektu NU15 z przedmiotów: pedagogika, emisja głosu, praktyka).
- Poprawne przypisanie szczegółowych efektów uczenia się określonych w Rozporządzeniu MNiSW z 25 lipca 2019r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela do zajęć tworzących specjalność nauczycielską - ZO PKA podkreślił, że sylabusy zajęć uwzględniają wyłącznie efekty ogólne, podczas gdy właściwym jest posługiwanie się efektami szczegółowymi, określonymi w rozporządzeniu MNiSW dla poszczególnych zajęć.

Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej:

- Modyfikacja efektów uczenia się na studiach drugiego stopnia w taki sposób, aby odzwierciedlały wyższy poziom zaawansowania wiedzy i umiejętności w porównaniu do studiów licencjackich, z uwagi na brak właściwego zróżnicowania efektów na poszczególnych poziomach studiów oraz powtarzalność efektów z I stopnia na studiach II stopnia.
- Modyfikacja i uzupełnienie efektów uczenia się na studiach I i II stopnia w celu wyróżnienia wspólnych efektów kierunkowych oraz wydzielenia specyficznych efektów przyporządkowanych wyłącznie dla poszczególnych ścieżek kształcenia. Powyższe zalecenie związane jest z oferowaną na studiach drugiego stopnia specjalnością edukacja tańca i trudnościami z rzetelnym odniesieniem efektów zapisanych w sylabusach zajęć dla tej specjalności do efektów kierunkowych ze względu na fakt, że przedmiotem opisu efektów kierunkowych jest muzyka a nie taniec.

Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami:

- Przyporządkowanie kierunku do dyscypliny/dyscyplin naukowych wynikających z kluczowych przesłanek i celów prowadzenia kierunku studiów, ujętych w koncepcji kształcenia i znajdujących odzwierciedlenie w założonych efektach uczenia się – sugestia wykazania dyscypliny *inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka* jako wiodącej dla kierunku oraz rezygnacji lub zmniejszenia udziału procentowego dyscypliny *inżynieria mechaniczna*.

Bezpieczeństwo wewnętrzne:

- Dostosowanie opisu efektów uczenia się dla kierunku do właściwego poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji i obowiązującego nazewnictwa dyscyplin naukowych oraz sformułowanie zakładanych efektów uczenia się w taki sposób, by były one specyficzne i zgodne ze stanem wiedzy w zakresie dyscyplin do których został przyporządkowany kierunek – zdaniem ekspertów PKA *„efekty uczenia się zostały sformułowane w kilku przypadkach nieprawidłowo, z zastosowaniem niewłaściwej terminologii, ogólnikowo, bez określenia zakresu przedmiotowego wiedzy do opanowania przez studenta oraz konkretnych umiejętności,...., Wątpliwości budzi zastosowanie w opisie kilku efektów pojęcie podstawowe – zgodnie z uniwersalnymi charakterystykami dla pierwszego stopnia, opis efektów powinien zakładać uzyskanie przez studenta wiedzy, umiejętności i kompetencji w zaawansowanym stopniu. W kilku opisach efektów uczenia się występują efekty nierównoważne sobie zakresowo, na różnym poziomie szczegółowości”*. Ponadto zwrócona uwagę na użycie nieobowiązującej już nomenklatury pojęć dotyczącej „obszaru nauk społecznych” czy też nazwy dyscyplin z nieobowiązującego już Rozporządzenia MNiSW z 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych.

Rekomendacje:

Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami:

- *„Rozważenie zmiany koncepcji kształcenia na studiach drugiego stopnia i uzupełnienia kierunkowych efektów uczenia się o efekty odnoszące się do kształcenia kompetencji inżynierskich”* – sugestia uwzględnienia tytułu zawodowego absolwenta – magister inżynier.

Jazz i muzyka rozrywkowa:

- Podjęcie działań mających na celu uwzględnienie w programie pełnego zestawu efektów uczenia się przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela, dających realną podstawę do prowadzenia zajęć przygotowujących do działalności dydaktycznej i możliwość pracy absolwentów z młodzieżą.

Dobre praktyki:

Technologia żywności i żywienie człowieka:

„Założona koncepcja kształcenia jest ściśle związana ze specyfiką branży rolno-spożywczej na Podkarpaciu. Naturalne warunki przyrodnicze sprzyjają produkcji wysokiej jakości surowców, a cechą charakterystyczną przetwórstwa jest wytwarzanie wyrobów tradycyjnych i regionalnych w małych rodzinnych firmach przetwórczych. Potwierdzono skuteczny wpływ interesariuszy zewnętrznych na konstruowanie i realizację programu studiów oraz doskonalenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku. Uwzględnienie powyższych uwarunkowań w założonej koncepcji kształcenia pozwoli studentom na nabycie kompetencji, które mogą być oczekiwane na rynku pracy i w rezultacie wpływać w istotny sposób na rozwój regionu”.

2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Zalecenia:

Położnictwo:

- Uzupełnienie części przedmiotów realizowanych w formie wykładów o ćwiczeniową formę zajęć, w celu umożliwienia osiągnięcia przypisanych efektów uczenia się z kategorii umiejętności.
- Wyodrębnienie na poziomie studiów I stopnia oferty zajęć fakultatywnych poza wymiarem godzin i pkt. ECTS określonym przez standard.
- Zwiększenie w programie studiów II stopnia wymiaru praktyk zawodowych, zgodnie z wymaganiami standardu kształcenia oraz zwiększenie wymiaru zajęć w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem.
- Usystematyzowanie nazw przedmiotów zgodnie z nomenklaturą przyjętą w standardzie kształcenia dla przedmiotów w grupach poszczególnych zajęć oraz przypisywanie efektów uczenia się wynikających ze standardu kształcenia ściśle do zajęć określonych w standardach.
- Dostosowanie treści programowych przedmiotów do efektów uczenia się przypisanych do tych zajęć.

Filologia polska:

- Zweryfikowanie liczby pkt ECTS przypisanych do części zajęć oraz praktyk zawodowych, z uwagi na ich przeszacowanie w programie (nieuzasadniony w sylabusach zbyt duży nakład pracy własnej studenta) oraz przypisanie zajęciom przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela z grupy BiD takiego wymiaru pkt. ECTS, jaki został założony w standardzie.
- Dostosowanie treści programowych w przedmiotach z grupy B standardu kształcenia nauczycieli do szczegółowych efektów uczenia się określonych dla tych zajęć, z uwagi na stwierdzony fakt, iż treści programowe tych zajęć nie obejmują pełnego zakresu treści programowych zawartych w standardach kształcenia.
- Dostosowanie formy zajęć z grupy B SKN do wymagań określonych w standardzie, wskazujących na wymóg zintegrowania 1/3 godzin zajęć z przygotowania psychologiczno-pedagogicznego z realizacją praktyk zawodowych (oferowanych w innej formie niż wykłady i ćwiczenia).

Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej:

- Dokonanie korekty treści programowych pod kątem adekwatności do kształcenia na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, przedmiotowych warunków wstępnych i poziomu studiów. Zdaniem ZO *„Zauważa się jednak sytuacje niemal jednakowego brzmienia treści dla zajęć o różnych nazwach, ..., Zauważyć należy, że niejednokrotnie treści wykazywane w sylabusach dedykowanych dla różnych specjalności niczym się między sobą nie różnią, są zróżnicowane jedynie na poziomie dobieranej literatury dla zajęć.....”* Ponadto, zwrócono uwagę na występowanie w programie studiów drugiego stopnia zajęć o tej samej nazwie, podzielonych na części i stanowiących kontynuację zajęć, których sylabusy określają takie same wymagania wstępne.
- Zapewnienie spójności pomiędzy nazwami zajęć i treściami programowymi z uwagi na zidentyfikowane w programie zajęcia, których nazwy nie pokrywają się z zawartymi w sylabusach treściami programowymi

- Wprowadzenie do programu praktyki gry liturgicznej dla ścieżki muzyka kościelna, której brak w programie, zdaniem ZO PKA „w wyraźny sposób umniejsza generalne założenie specjalności, jakim powinna być umiejętność gry liturgicznej.

Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami:

- „Dokonanie weryfikacji treści programowych realizowanych w ramach ćwiczeń audytoryjnych oraz ćwiczeń laboratoryjnych tak, aby precyzyjnie określały zakres faktycznie nabywanych przez studenta umiejętności oraz jednoznacznie wskazywały na osiągnięcie wszystkich założonych efektów uczenia się w zakresie umiejętności, a w przypadku studiów pierwszego stopnia również na nabycie kompetencji inżynierskich” – za nieprawidłowe uznano, że w przypadku większości zajęć kierunkowych, treści programowe realizowane w ramach ćwiczeń laboratoryjnych i audytoryjnych zostały w sylabusach tak sformułowane, że nie można jednoznacznie stwierdzić jakie umiejętności nabyte student oraz czy zostaną osiągnięte w tym zakresie wszystkie efekty uczenia się, jak również czy metody weryfikacji są prawidłowe i pozwalają na dokonanie takiej oceny. Ponadto, analiza treści kształcenia przypisanych do ćwiczeń laboratoryjnych wykazała fakt ich wpisywania się w formę laboratoryjną, audytoryjną oraz projektową zajęć, co wskazywałoby na dokonanie niewłaściwego podziału na formy prowadzonych zajęć (wykł. i ćw. laboratoryjne) i sugerowało rozdzielenie na formy (wykładową, ćw. audytoryjnych oraz ćw. laboratoryjnych).
- Skorygowanie programu studiów I stopnia, w celu zapewnienia studentom możliwości wyboru zajęć w wymiarze nie mniejszym niż 30 % ogólnej liczby pkt. ECTS przewidzianej w programie (zgodnie z wymogami wynikającymi z § 3 ust.3 rozporządzenia MNiSW w sprawie studiów) – ZO PKA zakwestionował wykazane w grupie zajęć do wyboru pary przedmiotów o nieco odmiennych nazwach z uwagi na takie same lub bardzo podobne treści, również wskazano, że za ofertę do wyboru nie można uznać przedmiotu, który jest oferowany w języku polskim lub angielskim- co służy podnoszeniu kompetencji językowych, lecz z uwagi na te same treści kształcenia nie zapewnia oferty do wyboru w rozumieniu §3 ust.3 ww. rozporządzenia.

Kierunek lekarski:

- Zaprzestanie przeprowadzania hospitacji praktyk zagranicznych przy użyciu kontaktów telefonicznych.
- Przeprowadzanie hospitacji praktyk zawodowych przez osoby posiadające odpowiednie kompetencje zawodowe (tytuł zawodowy lekarza).
- Zaprzestanie stosowanej praktyki zwalniania z zajęć z lektoratu językowego w przypadku potwierdzenia znajomości języka przez studenta, co skutkuje brakiem wymaganej do ukończenia studiów liczby pkt ECTS.
- Korekta sylabusów zajęć i określenie obligatoryjności udziału w każdej z form prowadzonych zajęć.

Jazz i muzyka rozrywkowa:

- Dokonanie korekty w szacowaniu liczby pkt ECTS przypisanych do zajęć (za niewłaściwe uznano przypisanie 1 pkt ECTS do przedmiotu prowadzonego w wymiarze 30 godzin oraz 2 pkt. ECTS za przedmiot 60 godzinny, gdyż nie przewidziano w ww. przedmiotach czasu na pracę własną studenta, istotną z punktu widzenia specyfiki tych zajęć.
- Dostosowanie w harmonogramie studiów niektórych treści specjalistycznych kierunkowych i fakultatywnych do potrzeb kształcenia na kierunku, także w kontekście

obligatoryjności, np. przesunięcie przedmiotu historia jazzu i muzyki rozrywkowej z grupy przedmiotów obieralnych do obligatoryjnych, wprowadzenie przedmiotu związanego z przygotowaniem scenicznym na specjalności wokalne.

- Uzupelnienie kształcenia w zakresie przygotowania do elektronicznej notacji nut i realizacji nagrań o oprogramowanie powszechnie stosowane w studiach nagrań i przez profesjonalnych muzyków.
- Zróżnicowanie treści kształcenia na zajęciach z lektoratu języka obcego prowadzonych na studiach I i II stopnia – zwrócono uwagę na tożsame treści w sylabusie przedmiotu na I i II stopniu oraz zbyt małą ilość merytorycznych zagadnień powiązanych z jazzem, w porównaniu z tematami powiązаныmi z muzyką klasyczną.
- Zwiększenie wymiaru zajęć z kształcenia słuchu na studiach I stopnia.

Bezpieczeństwo wewnętrzne:

- Sformułowanie zakładanych dla praktyk efektów uczenia się tak, aby były powiązane z kierunkiem studiów oraz przypisanie ich do każdego z etapów praktyki zawodowej, jak również określenie kryteriów kwalifikacji studentów na kolejne etapy praktyki. W opinii PKA nieprzypisanie efektów uczenia się do poszczególnych etapów praktyk powoduje, iż studenci mogą zaliczać praktyki mając zróżnicowany poziom wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Określenie kryteriów kwalifikacji na kolejne etapy praktyki (minimalny poziom zweryfikowanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) umożliwi podejmowanie przez studentów zadań powiązanych z programem studiów, które są istotne na zawodowym rynku pracy.
- Dostosowanie treści Regulaminu organizacji i odbywania programowych praktyk zawodowych do wymagań ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce - przedstawiony w regulaminie sposób potwierdzania efektów uczenia się na podstawie wykonywania pracy zarobkowej został uznany za niezgodny z obowiązującymi aktualnie przepisami prawa (Stanowisko interpretacyjne PKA nr 4/2020). Zgodnie ze stanowiskiem PKA efekty uczenia się uzyskane poza systemem studiów można uznać wyłącznie w trybie potwierdzania efektów uczenia się, co może zostać przeprowadzone tylko w drodze rekrutacji na studia.
- Wprowadzenie do regulaminu organizacji praktyk zasad ich oceniania, aby możliwe było przeprowadzenie weryfikacji osiągnięcia poszczególnych efektów uczenia się oraz ich ocena, jak również wprowadzenie zapisów dotyczących ewaluacji praktyk zawodowych. Uwagi PKA – „*Analiza przedstawionej dokumentacji ze względu na jej zawartość wskazuje, że sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań nie jest trafnie dobrany. Szablon dokumentacji sprawozdania nosi nazwę „Dziennika praktyk”, jednak nie zawiera on szczegółowych informacji nt. zadań realizowanych w poszczególne dni.,..., Rekomenduje się modyfikację metod weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk poprzez wprowadzenie sposobów dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych zadań, tak aby było możliwe powiązanie zadań z założonymi efektami uczenia się.*” Ponadto Zespół Oceniający zwrócił uwagę na brak w Uczelni uregulowanych zagadnień i prowadzonych działań związanych z systematyczną oceną realizacji praktyk, poziomu osiągnięcia efektów uczenia się na praktykach.

Rekomendacje:

Ekonomia:

- Dokonanie analizy programu studiów II stopnia w celu poprawnego określenia liczby pkt. ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia, uwzględniając rzeczywiste warunki realizacji programu studiów, jak również wymogi ustawowe.

Filologia polska:

- Określenie w Uczelni górnego limitu osób w grupach studenckich dla poszczególnych form zajęć dydaktycznych – zgodnie z opinią ZO brak powyższych regulacji może skutkować możliwością prowadzenia zajęć w grupach dalece większych i utrudniać aktywizujące studentów realizowanie zajęć.

Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami:

- Prawidłowe oszacowanie faktycznego nakładu pracy studenta w odniesieniu do tych zajęć, w których wykazany całkowity nakład pracy studenta nie wynika ani z zakresu treści kształcenia ani wymagań na etapie weryfikacji efektów uczenia się - ZO zwrócił uwagę na zbyt wysoką liczbę pkt ECTS przypisaną do części przedmiotów, co oznacza, że „*nakład samodzielnej pracy studenta znacząco przekracza godziny pracy pod kierunkiem prowadzącego zajęcia. Świadczy to o tym, że albo zaplanowano zbyt mało godzin do realizacji założonych treści kształcenia, albo niewłaściwie oszacowano nakład pracy studenta niezbędny dla realizacji tych treści i osiągnięcia założonych efektów uczenia się.*”
- Dostosowanie liczebności grup studenckich do rzeczywistej liczby stanowisk pomiarowych /doświadczalnych i wielkości laboratoriów oraz zmniejszenie liczebności grup laboratoryjnych, tak aby nie przekraczały 15 osób – w opinii ZO grypy laboratoryjne powinny liczyć od 10 do 15 osób - z uwagi na bezpieczeństwo pracy studentów oraz zapewnienie prawidłowego nadzoru nad przebiegiem zajęć.
- Zwrócono uwagę, iż dopuszczona w regulaminie praktyk możliwość zaliczenia praktyki zawodowej na podstawie wykonywanej pracy, jest w rzeczywistości potwierdzeniem efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, co powinno być przeprowadzane wyłącznie na etapie przyjęcia na studia, po spełnieniu przesłanek zawartych w art. 71 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. PSWiN.

Jazz i muzyka rozrywkowa:

- Zaprzestanie zaliczania organizowanych wydarzeń muzycznych jako praktyki estradowej.
- Wprowadzenie hospitacji miejsc praktyk.
- Opisanie w sylabusach przedmiotów metod weryfikacji i oceny efektów uczenia się i sformalizowanie procesu weryfikacji i oceny.
- Korektę dokumentacji praktyk zawodowych i uwzględnienie miejsca na ocenę stopnia spełnienia zakładanych efektów uczenia się przez koordynatora praktyk lub wskazanego przez niego nauczyciela akademickiego oraz uwzględnienie obowiązkowej dokumentacji nagrań z koncertów lub innych wydarzeń, by na tej podstawie ocena ta mogła być dokonana.
- Wskazanie na koordynatora praktyki osoby z doświadczeniem praktycznym w dziedzinie jazzu i muzyki rozrywkowej.
- Uzupelnienie formalnych i opublikowanych zasad organizacji praktyk o:
 - określone kryteria dla placówek, w których odbywają się praktyki,
 - reguły zatwierdzania miejsc odbywania praktyki,

- warunki kwalifikowania na praktykę,
 - reguły przeprowadzania hospitacji praktyk,
 - określenie zadań opiekunów z ramienia instytucji,
 - określenie zakresu współpracy z opiekunami praktyk w placówkach i sposobów komunikowania się,
 - przypisanie koordynatorowi praktyk lub wskazanemu nauczycielowi obowiązku sprawdzania stopnia spełnienia przez studenta efektów uczenia się zakładanych dla praktyk.
- Usunięcie z obecnych zasad możliwości zwolnienia z odbywania praktyk na podstawie wykonywanej pracy, zgodnie ze stanowiskiem interpretacyjnym PKA nr 4/2020.
 - Wprowadzenie systematycznej oceny przez studentów: programu praktyk i ich realizacji, efektów uczenia się osiągniętych na praktykach, osób sprawujących nadzór nad praktykami z ramienia uczelni, opiekunów praktyk.

Dobre praktyki:

Grafika:

„Realizacja programu na ocenianym kierunku prowadzona jest w sposób wyróżniający się zastosowaniem w praktyce wszystkich założeń koncepcji kształcenia. Na uwagę zasługuje dokładne opracowanie programu studiów na poziomie zajęć – wszystkie zajęcia mają szczegółowo opracowane sylabusy obejmujące wszystkie parametry zajęć, stanowiące wyczerpującą informację dla studentów. Wszystkie zajęcia w programie mają treści programowe oraz efekty uczenia się sformułowane w podobnym, jednolitym stopniu ogólności, co wynika z dbałości o spójność opracowanego programu studiów i oznacza bardzo dobrą pracę Zespołu programowego”.

3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Zalecenia:

Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej:

- Wprowadzenie obowiązkowej lekcji dyplomowej na obu poziomach studiów dla wszystkich ścieżek kształcenia, z uwagi na stwierdzony „brak kompleksowej, uwzględniającej komisyjnie ocenianą lekcję dyplomową, weryfikacji kompetencji studentów w zakresie kompetencji nauczycielskich na etapie dyplomowania.”
- Uwzględnienie specyfiki poszczególnych ścieżek kształcenia w zakresie dyplomowych programów artystycznych – zalecenie odnosi się do dostosowania egzaminu artystycznego do specyfiki poszczególnych ścieżek kształcenia (w przypadku muzyki kościelnej – publiczna gra liturgiczna, w przypadku muzyki w mediach – projekt lub realizacja audycji, w przypadku prowadzenia zespołów – dyplom dyrygencki).
- Uwzględnienie w procesie rekrutacyjnym na studia II stopnia rozmowy kwalifikacyjnej sprawdzającej treści programowe z zakresu wiedzy na poziomie 6 PRK oraz zróżnicowanie wymagań wstępnych w stosunku do kandydatów obierających różne ścieżki kształcenia.

Kierunek lekarski:

- Stosowanie na kierunku zasad rekrutacji zgodnych z zasadami określonymi w stosownej Uchwale Senatu w sprawie warunków rekrutacji – w ocenie PKA *„Uczelnia w procesie rekrutacji realizuje działania skutkujące zaniżaniem punktacji koniecznej dla rekrutacji na studia na kierunku lekarskim w całym kraju, co przekłada się na ocenę jakościową w procesach akredytacyjnych kierunku lekarskiego”*.
- Ze względu na stwierdzone różnice w jakości prac etapowych, podjęcie skutecznych działań pro jakościowych pozwalających na zapobieganie nieprawidłowości w przyszłości.

Rekomendacje:

Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami:

- Doprecyzowanie warunków rekrutacji na studia drugiego stopnia zapewniających równość szans oraz dobór kandydatów, których wiedza i umiejętności zapewnią osiągnięcie założonych efektów uczenia się – w ocenie PKA *„zasady rekrutacji budzą zastrzeżenia poprzez dopuszczenie kandydatów będących absolwentami kierunków przypisanych do dziedziny nauk rolniczych, bez analizy zgodności efektów uczenia się uzyskanych przez kandydatów będących absolwentami tak odległych od zagadnień dotyczących odnawialnych źródeł energii czy gospodarki odpadami kierunków takich jak np. leśnictwo czy weterynaria, z tymi jakie uzyskuje absolwent studiów I stopnia na ocenianym kierunku.,..., Wobec kandydatów nie został postawiony również wymóg posiadania tytułu zawodowego inżyniera.”*

Jazz i muzyka rozrywkowa:

- Wzmożenie kontroli nad powiązaniem prac dyplomowych z efektami uczenia się przypisanymi kierunkowi jazz i muzyka rozrywkowa oraz zgodnością dorobku naukowego opiekunów prac dyplomowych z ich stroną merytoryczną, jakością recenzji oraz argumentacją poziomu oceny pracy (w ocenie PKA *„ w puli prac ocenianych znalazły się takie, które należałoby przypisać raczej do kierunku edukacja artystyczna niż jazz i muzyka rozrywkowa, ponieważ poświęcone zostały np. kształceniu dzieci czy prezentacji regionalnego chóru. Kolejnym zagadnieniem jest nierówny poziom wnikliwości recenzentów, co sugeruje, że nie zostały ustanowione jednoznaczne standardy dotyczące poziomu wnikliwości recenzji, co rzutuje na możliwość stosowania takich samych kryteriów oceny. Przedstawione recenzje w kilku przypadkach są lakoniczne, bardzo skrótowe, a w miejscu oceny merytorycznej po prostu opisują konstrukcję pracy bez ustosunkowania się do jej wartości merytorycznej”*). Oceny niektórych prac są w opinii Zespołu Oceniającego zawyżone.

Bezpieczeństwo wewnętrzne:

- *„Zwiększenie nadzoru nad procesem dyplomowania w oparciu o reguły wprowadzone w zasadach dyplomowania w celu zapewnienia powiązania tematyki i treści prac dyplomowych z profilem praktycznym”* – PKA zwróciła uwagę na pewne niedociągnięcia w pracach dyplomowych w zakresie wymogów pisarstwa naukowego, zarówno w zakresie stylu, konstrukcji, jak i edycji pracy.

Dobre praktyki:

-

4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Zalecenia:

Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami:

- Zapewnienie prawidłowej obsady zajęć, które powinny być prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających odpowiedni dorobek naukowy powiązany z treściami przypisanymi do zajęć.

Kierunek lekarski:

- Zapewnienie prawidłowej obsady wszystkich zajęć oraz wdrożenie skutecznych działań projakościowych zapobiegających powstaniu takich nieprawidłowości w przyszłości, z uwagi na stwierdzone pojedyncze przypadki powierzenia zajęć osobom, które nie posiadają kwalifikacji zawodowych/specjalizacji w dziedzinie medycyny adekwatnej do prowadzonych zajęć i dorobku naukowego w dyscyplinie nauki medyczne.

Bezpieczeństwo wewnętrzne:

- Planowanie obsady zajęć z uwzględnieniem posiadanych kompetencji i doświadczenia nauczycieli w stosunku do treści i zakresu tematycznego poszczególnych zajęć – zakwestionowano prowadzenie seminarium dyplomowego przez nauczyciela posiadającego stopień doktora w dyscyplinie historia.

Rekomendacje:

Kierunek lekarski:

- Organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje dydaktyczne nauczycieli, co potwierdza nieprawidłowy (odbiegający od normalnego) rozkład ocen widoczny w protokołach zaliczeniowych, który zdaniem ZO jest wynikiem niewłaściwego doboru lub konstrukcji pytań weryfikujących stopień osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych tym zajęciom.

Dobre praktyki:

-

5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Zalecenia:

-

Rekomendacje:

Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami:

- *„Doposażenie hali maszyn i pojazdów w typowe maszyny wykorzystywane w branży odnawialnych źródeł energii oraz gospodarki odpadami oraz dostosowanie obecnie istniejących stanowisk do możliwości wykonywania przez studentów czynności praktycznych (np. obsługi oraz regulacji narzędzi, maszyn i pojazdów).*

Dobre praktyki:

-

6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Zalecenia:

-

Rekomendacje:

Jazz i muzyka rozrywkowa:

„Wprowadzenie cyklicznego i uporządkowanego procesu projektowania programu studiów z udziałem instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, wraz z prowadzeniem podstawowej dokumentacji, umożliwiającej ocenianie wprowadzonych zmian i ocenianie ich wpływu na doskonalenie programu studiów” – w ocenie PKA współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym przy projektowaniu programu odbywa się w sposób nieformalny i opiera na indywidualnych rozmowach osób prowadzących kierunek z przedstawicielami instytucji. Zwrócono uwagę na brak cyklicznego, uporządkowanego procesu oraz podstawowej dokumentacji umożliwiającej ocenę wprowadzonych zmian oraz ich wpływu na doskonalenie programu.

„Wprowadzenie cyklicznego i całościowo uporządkowanego procesu przeglądu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, wraz z prowadzeniem podstawowej dokumentacji, umożliwiającej rejestrację wprowadzanych we współpracy zmian i ich ewaluację”.

Dobre praktyki:

-

7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Zalecenia:

-

Rekomendacje:

-

Dobre praktyki:

Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami:

Za dobrą praktykę uznano organizację międzynarodowych szkół letnich skierowanych do studentów oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku studiów

8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Zalecenia:

-

Rekomendacje

-

Dobre praktyki

-

9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Zalecenia:

-

Rekomendacje:

Grafika:

– „Wprowadzenie skutecznych narzędzi monitoringu, dostępności, atrakcyjności oferty promocyjnej i zrozumiałości informacji o studiach dla kandydatów i partnerów z otoczenia społeczno-gospodarczego uczelni, którzy chcieliby nawiązać współpracę z instytutem czy kierunkiem grafika, tak jak proces ten jest prowadzony – dla grupy studentów” – w ocenie PKA monitoring dotyczący dostępności informacji o studiach dla kandydatów i partnerów z otoczenia społeczno-gospodarczego nie ma już tak oficjalnego i dobrze opisanego charakteru, a „niewykorzystanie potencjału informacyjnego strony dotyczy faktu, iż obecna strona uczelni w żaden sposób nie prezentuje sylwetek nauczycieli akademickich jako twórców oraz ich dokonań, co jest przecież naturalnym zasobem promocyjnym instytutu”.

Filologia polska:

– „Wprowadzenie systemowych rozwiązań w odniesieniu do monitorowania dostępu do informacji zgodnego z potrzebami innych grup niż studenci” – stworzenie narzędzi oceny dostępu do informacji adresowanych do pracowników uczelni oraz przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego.

Dobre praktyki:

-

10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów.

Zalecenia:

Filologia polska

- Zwiększenie reprezentacji studentów w zespole programowym kierunku studiów – zdaniem ZO „Spowodowana chorobą lub innymi okolicznościami nieobecność jedynej przedstawicielki tego kluczowego interesariusza wewnątrz na zebraniu zespołu pozostawia studentów danego kierunku bez wpływu na bieżące prace zespołu i decyzje przez niego podejmowane.”
- Dokonanie czytelnego podziału kompetencji pomiędzy kadrą zarządzającą procesem kształcenia a zespołami powołanymi do monitorowania i doskonalenia tego procesu – w ocenie ZO „kierowniczą rolę w zespole, który powinien koncentrować się na pogłębionej i krytycznej analizie procesu kształcenia z punktu widzenia jego jakości i osiągniętych efektów uczenia się pełni osoba, która w dużym stopniu tym procesem zarządza i której działania tej analizie podlegają. To połączenie funkcji zarządczych z monitorowaniem jakości kształcenia i projektowaniem zmian służących jej doskonaleniu skutkuje brakiem czytelności w podziale kompetencji i włączaniem zespołu do bieżących działań związanych z kierowaniem procesem kształcenia (np. przygotowywanie propozycji składów zespołów egzaminujących), kosztem realizacji innych zadań wynikających z zarządzenia Rektora. Może także ograniczać zespół programowy w formułowaniu postulatów zmian służących poprawie jakości kształcenia, jeśli miałyby one negatywne skutki finansowe.”

- Wdrożenie systematycznych przeglądów programów studiów i sylabusów, pozwalających na zdiagnozowanie nieprawidłowości i podjęcie działań naprawczych – zgodnie z uwagą ZO PKA: *„Nie dokonuje się jednak w sposób pogłębiony i systematyczny przeglądu sylabusów, nastawionego na ocenę zgodności treści programowych z przypisanymi do zajęć efektami uczenia się, zasadności oszacowania nakładu pracy studenta, zgodności metod dydaktycznych z założonymi efektami uczenia się, a także trafności doboru metod ich weryfikowania. W żadnym z dostępnych protokołów zebrań zespołu nie odnotowano wniosków z takiego dokładnie przeprowadzonego przeglądu”*.
- Opracowanie i wdrożenie zasad weryfikowania i oceny wdrożenia rekomendacji służących doskonaleniu jakości kształcenia, z uwagi na stwierdzony „brak pogłębionego i systematycznego przeglądu sylabusów i programu studiów oraz monitorowania wdrażania działań naprawczych/doskonających podejmowanych zgodnie z rekomendacjami senackiej komisji ds. kształcenia.”

Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami:

- Wzmocnienie kontroli nad skutecznością działania Wewnętrznego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia, w zakresie identyfikacji oraz eliminacji uchybień wykazanych w powyższych kryteriach.

Kierunek lekarski:

- Prowadzenie hospitacji praktyk przez osoby posiadające tytuł zawodowy lekarza, aby nie miały one wyłącznie charakteru administracyjnego, ale umożliwiały także ocenę merytoryczną.

Bezpieczeństwo wewnętrzne:

- *„Zaleca się, aby w ramach realizacji polityki jakości uwzględnić procedury, które pozwolą na kompleksową ocenę jakości kształcenia i zwiększenie skuteczności działań naprawczych, w tym dotyczących poprawnego sformułowania efektów uczenia się, ewaluacji praktyk studenckich oraz prawidłowej obsady zajęć”*.

Rekomendacje:

Filologia polska:

- *„Włączenie do prac zespołu programowego przedstawiciela doktorantów, którzy ze względu na doświadczenie studiów na filologii polskiej (w tej samej uczelni lub innej) i silną z reguły identyfikację z uczelnią, w której doktoranci prowadzą swoje badania, w sposób krytyczny ale i konstruktywny mogą uczestniczyć w ocenie programu studiów i jego realizacji”*.

Dobre praktyki:

-

Zestawienie: Dział Jakości i Akredytacji

Wykaz raportów powizytacyjnych wykorzystanych w zestawieniu:

1. Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji na kierunku *ekonomia*, Warszawa, 2021

2. Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji na kierunku *grafika*, Warszawa, 2021
3. Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji na kierunku *technologia żywności i żywienie człowieka*, Warszawa, 2021
4. Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji na kierunku *położnictwo*, Warszawa, 2021
5. Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji na kierunku *filologia polska*, Warszawa, 2021 r.
6. Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji na kierunku *odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami*, Warszawa, 2021
7. Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji na kierunku *lekarskim*, Warszawa, 2022
8. Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji na kierunku *jazz i muzyka rozrywkowa*, Warszawa, 2022
9. Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji na kierunku *bezpieczeństwo wewnętrzne*, Warszawa, 2022r.

Raporty z wizytacji publikowane są na stronie Polskiej Komisji Akredytacyjnej – www.pka.edu.pl – zakładka *Ocena -Baza ocen*.